

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 188

van **EMMILY TALPE**

datum: 6 december 2022

aan **JO BROUNS**

VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Vlaamse voedselstrategie - Doelstellingen

Op dinsdag 29 november werd op de Vlaamse Voedseltop in Roeselare een nieuwe Vlaamse voedselstrategie voorgesteld. Die is het resultaat van flink wat denkwerk en overleg met verschillende stakeholders uit de land- en tuinbouwsector en de voedingsnijverheid. De Vlaamse voedselstrategie komt er op een belangrijk moment: net nu, in de after-covidperiode en met het actuele Russisch-Oekraïense conflict worden we geconfronteerd met het strategisch belang van voedsel en de nood om voldoende zelfvoorzienend te zijn. Maar voldoende voedsel produceren alleen is onvoldoende, we moeten ook zoeken naar strategieën om in de toekomst kwaliteitsvol, betrouwbaar en duurzaam voedsel aan de Vlaming te kunnen bieden. Bovendien moeten we ook de toekomst van de voedselproducenten, onze boeren dus, verzekeren van een voldoende verloning voor hun producten. Kortom, ook hier geldt de duurzaamheid in haar drie betekenissen: ecologisch, economisch en sociaal.

De strategie is logisch opgebouwd rond volgende 4 pijlers:

1. Gezonde en duurzame voeding voor iedereen
2. Voedselsysteem binnen ecologische grenzen
3. Voluit voor een veerkrachtige voedsel economie
4. Voedsel verbindt boer tot burger

Onder deze pijlers zijn 19 strategische doelstellingen geformuleerd. Daarnaast zijn er ook 11 voedseldeals opgenomen om op korte termijn uit te werken, zoals samenwerken aan eerlijke prijsvorming en valorisatie van carbon farming in de agrovoedingssector via publiek-private samenwerking (pps). Voor elke deal zijn er al acties opgestart maar de bedoeling is dit de komende maanden nog verder te verfijnen en aan te vullen.

Inmiddels vielen er ook al kritieken te noteren op de Vlaamse voedselstrategie. Volgens de ene hoogleraar is er sprake van te veel voluntarisme en een strategie die te veel op maat van de landbouwlobby gemaakt zou zijn, en volgens de andere voedingsexpert blijft de strategie blind voor het probleem van obesitas.

1. Op welke manier is deze voedselstrategie precies tot stand gekomen?
2. Hadden alle schakels van het ketenoverleg, dus inclusief de retail, inspraak in de opmaak van deze voedselstrategie?
3. a) Er wordt gesproken over gezonde voeding in de eerste pijler.

Wat wordt precies onder 'gezonde voeding' verstaan, en wat wordt verstaan onder 'ongezonde' voeding?

- b) Werd ook het debat over vleesconsumptie in dit verband gevoerd? Wat waren daar de conclusies?
 - c) En wat met bewerkte vlees- en andere producten? Maakten die ook het voorwerp uit van deze discussie?
- 4. Hoe zal de Vlaamse voedselstrategie verder worden uitgebouwd?
 - 5. Hoe reageert de minister op de verschillende kritieken die al werden geformuleerd met betrekking tot de Vlaamse voedselstrategie?
 - 6. De minister wil het voorzitterschap van België van de Europese Raad in het eerste semester van 2024 aangrijpen om de discussie over duurzame voedselsystemen en voedselautonomie mee vorm te geven.

Met welk plan van aanpak wil hij dit concreet op Europees vlak aankaarten en welke prioriteiten wil hij binnen dit debat leggen?

ANTWOORD

op vraag nr. 188 van 6 december 2022

van **EMMILY TALPE**

1. Het Departement Landbouw en Visserij riep een voedselcoalitie in het leven om de voedselstrategie uit te tekenen en ook uit te dragen. De coalitie bestaat uit 33 organisaties uit de agrovoedingsketen, onderzoek, middenveld en beleid. Met deze partners kregen de relevante thema's en waarden in het voedselsysteem een plaats aan tafel. Een bredere groep stakeholders werd in het proces betrokken door terugkoppeling en interactie, waaronder het Netwerk Voedselbeleid (beleidsmakers), het Platform voor Landbouw- en Voedingsonderzoek (onderzoekers) en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV).
Een expertencomité bestaande uit wetenschappers van de voedselcoalitie en beleidsmakers uit het Netwerk Voedselbeleid begeleidden het schrijfproces. Dit expertencomité vormde de eerste kritische toets om tot een wetenschappelijke onderbouwde, inhoudelijke correcte en gedragen tekst te komen.
Om tot de voedselstrategie te komen tekende het Departement Landbouw en Visserij een plan van aanpak uit voor het proces en stemde dit af met de voedselcoalitie.
In de stap "engageren" werden de voedselcoalitie opgericht en voedselveranderaars geselecteerd uit de GO4Food oproep.
In de stap "visievorming" werd met de voedselcoalitie een basistekst met doelstellingen geformuleerd in een tweedaagse workshop.
In de fase "exploreren" werden tijdens parallelle oefeningen (workshops of overlegmomenten) bij een 20-tal organisaties of platformen (=groeperingen van organisaties, bijvoorbeeld het platform voor landbouw en voedingsonderzoek) werkpaden gedefinieerd onder de diverse doelstellingen. Hiervan werd een synthese gemaakt om te komen tot 98 complementaire werkpaden.
In de stap "consolidatie" werden mogelijke hefboomacties verkend en partners hiervoor gezocht.
De oplevering gebeurde tijdens 2 Voedseltopmomenten en de publicatie op de website. Nu begint de laatste stap, de "verankering", waarin het natraject wordt uitgewerkt en implementatie en verankering vooraan staan.
2. Het voedselsysteem heeft enorm veel stakeholders. De diverse thema's/waarden/belangen in ons voedselsysteem werden een plaats aan de tafel gegeven.
Gelet op de complexiteit en de brede betrokkenheid hebben we uiteraard wel keuzes moeten maken en moeten aflijnen.
De coalitie bestaat uit een zeer brede waaier aan organisaties, die breder gaat dan enkel de schakels uit de keten. Zo zetelen er organisaties uit agrovoedingsketen, onderzoek, middenveld en beleid in die coalitie. De retailsector wordt hierin vertegenwoordigd door Comeos.
3.
 - a) In de strategie verwijzen we naar de Vlaamse voedingsdriehoek als de basis voor een gezond én milieuverantwoord voedingspatroon. We refereren dus naar de expertise van het Vlaams Instituut Gezond Leven wat betreft definities en aanbevelingen rond gezonde en ongezonde voeding.
 - b) Het debat over vleesconsumptie werd bij het uitwerken van de strategie niet expliciet gevoerd, omdat dit reeds vervat zit in het streven naar gezonde en duurzame voeding (pijler 1) waar we verwijzen naar de voedingsdriehoek waarin

het verhogen van de consumptie van plantaardige eiwitten en het verminderen van de consumptie van dierlijke eiwitten een onderdeel van is. Er is ook de Strategische Doelstelling 9 (De eiwitproductie en eiwitconsumptie verduurzamen en diversifiëren), die rechtstreeks gelinkt is aan de Vlaamse Eiwitstrategie. Ook hier is een duurzame eiwitconsumptie een belangrijk thema.

- c) De strategie gaat niet zo sterk in detail dat specifieke productgroepen worden aangehaald, maar de consumptie van sterk bewerkte producten valt zeker onder de scope van een aantal doelstellingen en werkpaden in Pijler 1

4. De opmaak van de Vlaamse voedselstrategie was een cruciale eerste stap.

In een volgende fase starten we met de uitvoering en realisatie. De voedseldeals die gekozen werden tijdens de opmaak van de Vlaamse voedselstrategie vormen daartoe een eerste aanzet van acties. Deze zullen eerst nog verder verfijnd worden vooraleer ze effectief van start gaan.

Daarnaast is het van belang om ook in een goede borging en sturing te voorzien, zodat we de strategie verankeren en top of mind houden als referentiedocument. Hiertoe moeten een aantal zaken uitgewerkt worden:

- Stappenplan op lange termijn
- Structurele verankering
- Uitwerking werkpaden en opstarten bijkomende deals
- Monitoring en evaluatie

Dit alles zal uitgewerkt worden in overleg met de voedselcoalitie en binnen het Vlaams Netwerk Voedselbeleid. Er zal in deze nieuwe fase dus verder ingezet worden op een doorgedreven samenwerking met de voedselcoalitie en andere ad-hoc-partners.

We gaan op zoek naar een manier om de voedselcoalitie actief, levendig en betrokken te houden, met een duidelijk mandaat voor de coalitie.

We werken samen verder richting de volgende mijlpaal: het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad in het eerste semester van 2024.

5. Eerst en vooral wil ik iedereen uitnodigen om de tijd te nemen om de Vlaamse voedselstrategie goed door te nemen. Het is een eerste stap en we krijgen graag feedback vanuit diverse expertisegroepen. Naast het syntheserapport is er een uitgebreider achtergrondrapport van de voedselstrategie.

Over de kritiek dat het te voluntaristisch, te vaag en er nog geen concrete bereikbare doelen zouden zijn:

- De Vlaamse voedselstrategie is geen gedetailleerde blauwdruk voor de toekomst, met bindende doelstellingen rond voedselproductie en -consumptie voor alle geledingen van de maatschappij. Deze strategie biedt wel een gemeenschappelijk kader en een toekomstperspectief, en faciliteert en versterkt het engagement van organisaties en beleidsmakers om over thema's en beleidsdomeinen heen samen te werken om dit toekomstperspectief te realiseren.
- Het werk stopt hier niet. Dit is een eerste mijlpaal. De strategie is een kompas dat ons de juiste richting geeft. We werken verder aan een stappenplan op lange termijn, structurele verankering, uitwerking werkpaden en opstarten bijkomende deals, monitoring en evaluatie

Over de kritiek dat het te veel op maat van de landbouwsector zou zijn:

- De Vlaamse voedselstrategie werd geschreven in samenwerking met de Vlaamse voedselcoalitie, bestaande uit 33 partner-organisaties uit diverse hoeken (ketenpartners, landbouworganisaties, Ngo's, beleidspartners,...). Met deze diverse groep werd uitgewerkt welke prioriteiten er zijn voor een duurzaam voedselsysteem in Vlaanderen en welke werkpaden daartoe moeten leiden.

- Het schrijfproces werd ondersteund door een expertencomité bestaande uit wetenschappers van de voedselcoalitie en beleidsmakers uit het Netwerk Voedselbeleid. Zij zorgden telkens voor een kritische toets om tot een wetenschappelijke onderbouwde, inhoudelijke correcte en gedragen tekst te komen.

Over de kritiek dat obesitasproblematiek niet zou zijn meegenomen:

- Gezonde en duurzame voeding voor iedereen (en hierbij vergeten we zeker onze jeugd niet) is één van de 4 grote pijlers onder de Vlaamse voedselstrategie.
 - We verwijzen naar de voedingsdriehoek die een gezond en milieuverantwoord voedingspatroon promoot waarin ook overconsumptie wordt.
 - We onderstrepen deze problematiek in de Vlaamse voedselstrategie: P6 voedselstrategie (letterlijk).
 - We ondernemen ook concrete actie:
 - o Deal met cateraars om gezondere en duurzamere voeding aan te bieden in scholen, jeugdinstituten, woonzorgcentra, overheidsgebouwen etc.
 - o Met een groot burgerwetenschapsproject (500.000 euro) wil ik burgers mee sensibiliseren rond de voedselomgeving en de impact om de consumptiekeuzes. Lokale besturen zullen ook nauw betrokken worden bij deze resultaten.
 - o Daarnaast heeft collega Crevits een concreet project tegen lege brooddozen en voor gezonde en duurzame lunch.
6. Dit voorzitterschap geeft ons de kans om ons werk (bv. de strategie of wat er uit de deals komt) op Europees niveau in de kijker te zetten, maar ook om een aantal knelpunten die op Europees niveau aangepakt moeten worden onder de aandacht te brengen (denk maar aan het ondersteunen vanuit Europa van een eerlijke prijsvorming).

We geven ook mee vorm aan de discussie over het nieuw wetgevend kader voor duurzame voedselsystemen in het kader van de 'Van boer tot bord'-strategie, dat de Europese Commissie eind 2023 zou voorstellen.

Bovendien organiseert de Vlaamse overheid een 'Open food'-week waar voedselstrategieën en de nodige samenwerking tussen beleid, onderzoek en praktijk centraal staan. Dit doen we in nauwe samenwerking met andere overheden die ook een aantal evenementen rond voedsel zullen organiseren.

We werken dit verder uit en betrekken ook onze partners hierin.